

PAPER DETAILS

TITLE: 21. YÜZYILDA (EVRENSEL) TEMEL GELİR TARTISMALARI

AUTHORS: Hikmet Gülçin BEKEN

PAGES: 180-201

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1489847>

21. YÜZYILDA (EVRENSEL) TEMEL GELİR TARTIŞMALARI*

UNIVERSAL BASIC INCOME DEBATE IN THE 21ST CENTURY

Hikmet Gülçin BEKEN**

Özet

Temel gelir aslında 21. yüzyıla ait bir kavram olmasa da bu yüzyılda adı daha sık duyulmakta ve uygulanmasına ilişkin çabalarla daha yoğun bir şekilde karşılaşılmaktadır. Pek çok ülkenin seçilen pilot bölgelerde temel geliri uygulamaya ve sonuçlarını değerlendirmeye çalıştığı görülmektedir. Öncelikle cevaplanması gereken nokta, temel gelirin uygulanması yönündeki bu isteğin arkasında hangi saiklerin yer aldığıdır. Modern refah devletleri, 21. yüzyıla ait problemlerin çözümünde etkinsiz kalması ve yetersiz çözüm önerileri sunması nedeniyle, temel gelire yönelik uygulamaları hem kendi varlığını hem de meşruiyetini sağlamanın bir yolu olarak kullanabilmektedir. Bununla birlikte, kapitalizmin her zaman içerisine düştüğü krizlerden çıkış için tercih edilen bir araç olarak da görülmesi mümkündür. Küresel pandeminin etkilerinin azaltılmasında evrensel temel gelirin bir politika aracı olarak kullanılmasına yönelik taleplerle karşılaşırken, çalışmada temel gelirin özellikleri, sağlayacağı avantajlar ve taşıdığı dezavantajlar üzerinden bir değerlendirme yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Evrensel temel gelir, refah devleti, kapitalizm

JEL Sınıflandırması: P16, H7, H53, I38.

Abstract

The roots of basic income can be easily found before the 21st century, but it is very common to see the implementation and evaluation of this concept in this century. Many countries try to implement pilot projects in specific regions and then to evaluate the results. The first question to reply is what are the basic motivations to have basic income programs. The modern welfare states can't be described as successful for solving the problems of the 21st century, but by implementing basic income they use it as a way of maintaining their sustainability and legitimacy. In addition to that, it can be seen as a tool in order to cope with the crisis of the capitalist system. While an increasing demand has shown up to implement universal basic income for alleviating the effects of the global pandemic, this research tries to present the main features, advantages, and disadvantages of universal basic income.

Keywords: Universal basic income (UBI), welfare state, capitalism

JEL Classification: P16, H7, H53, I38.

* BIEN-Portekiz, Temel Gelir Konferansında sunulan bildirinin Türkçeleştirilmiş ve genişletilmiş halidir.

** Dr. Öğr. Üyesi, İktisat Bölümü, Gümüşhane Üniversitesi, E-Mail: hgulcin.beken@gumushane.edu.tr

1.Giriş

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi madde 22-23-25 birlikte değerlendirildiğinde; herkesin kendisi ve ailesinin sağlığı ve refahı için belirli bir yaşam standardına, sosyal güvenlik, çalışma ve düzgün işe erişim hakkına sahip olmasının gerekliliğinin vurgulandığı görülmektedir.¹ Birey olarak sahip olunması gereken bu temel haklara ulaşmak için evrensel temel gelir yaklaşımının uygulanmaya başlanması haklı bir gerekçe olarak ileri sürülmektedir. Bununla birlikte Harvey², evrensel ve koşulsuz bir temel gelir uygulamasını, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinde belirtilen ekonomik ve sosyal hakların sağlanması açısından makul bir uygulama olarak görse de bu kadar pahalı bir sosyal refah sağlayıcı olması nedeniyle karşısında yer aldığını da belirtmiştir.

Temel gelir 21. yüzyılda yoğun olarak tartışılrsa da ortaya çıkışı Ortaçağ'daki Orman Sözleşmesine kadar götürülebilir. Sonrasında ise tarihsel süreçte dört dalga içerisinde ortaya çıktığı görülmektedir. İlk dalgada Thomas Paine, Thomas Spence (doğal hak), Henry George (tüm vatandaşlar eşit gelire sahip olmalı) tarafından öne sürülen haliyle yer almaktadır. İkinci dalga daha çok I. Dünya Savaşı öncesi dönemde yaşanırken, üçüncü dalga 1960'larda özellikle ABD'de teknolojik ve yapısal işsizliğin ortaya çıkaracağı sorunların artacağı endişesine paralel şekilde gelişme göstermiştir. Dördüncü dalga, BIEN³'in 1986'da kurulması ile başlamıştır. Her dönemde ve dalgada bir çözüm olarak önerilmesinin nedeni farklılık göstermektedir. İlk dalga, sanayi kapitalizminin ortaya çıkışına verilen bir cevap olarak görülebilirken; ikinci dalgada kendisine toplumsal adaletin sağlanması amacı ile uygulama alanı bulmuştur. Üçüncü dalga, teknolojik işsizlik korkusunu yansıtmaktadır. Son dalga ise; robotlar, otomasyon ya da yapay zekâ tarafından yeri alınacak işçilere ilişkin artan eşitsizlik ve güvencesizlik endişelerinin artışına dayalıdır.⁴ Hangi dönemde ortaya çıkmış olursa olsun, temel gelirin içinde bulunan dönemin sorunlarına bir çözüm stratejisi ve politikası olarak önerildiği görülmektedir.

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler tarafından pilot uygulamalarla bir politika olarak yer verilmeye başlanan temel gelir, modern refah devletlerinin karşılaştığı sorunların çözümünde bir araç olarak kullanılmaktadır. Alaska (ABD), Finlandiya, İran ve Ontario (Kanada) temel gelire yönelik pilot uygulamaların yapıldığı veya uygulandığı ülkeler arasındadır. COVID-19 sürecinde İtalya ve İspanya'da da evrensel temel gelirin (UBI) uygulanmasına yönelik çalışmalara başlanmıştır.

Ekonomik, sosyal, demografik ve teknolojik sorunlar ve bunların ortaya çıkardığı gelir eşitsizliği, yoksulluk, işgücü piyasasındaki dönüşümler karşısında, birey ve devletin bu alanlardaki sınırlarını ve sorumluluklarını düzenlemede temel gelir uygulaması yeni bir araç olarak uygulanmaktadır. Son dönemde yaşanan küresel pandemi de evrensel temel gelir tartışmalarını yeniden gündeme getirmiştir. Bu bağlamda çalışma, (evrensel) temel gelirin sağladığı avantajlar ve taşıdığı dezavantajlar üzerinden bir politika aracı olarak değerlendirilmesine yer vermektedir.

1 Universal Declaration of Human Rights, https://www.ohchr.org/EN/UDHR/Documents/UDHR_Translations/eng.pdf, (Erişim Tarihi:11.12.2019).

2 Harvey, P. (2004). The Right to Work and Basic Income Guarantees: Competing or Complementary Goals?, Erişim adresi: http://www.basicincome.org/bien/pdf/2004Harvey.pdf_s.3, (Erişim tarihi:10.03.2019).

3 BIEN (Basic Income Earth Network): Dünya Temel Gelir Ağı olarak bilinmektedir.

4 Standing, G. (2017). Basic Income: And How We Can Make It Happen, Pelican Books, 14-18.

2. Temel Gelir Kavramı ve Temel Geliri Ortaya Çıkaran Koşullara Bakış

Temel gelirin nasıl tanımlanabileceği ve uygulanabileceği farklılık gösteren bir konudur. Ulus devletin kendisi tarafından gerçekleştirilen, düzenli aralıklarla (aylık haftalık) yapılan nakit bir gelir ödemesinden oluşur. Diğer sosyal destek örnekleri gibi ihtiyaç tespitine ya da çalışma koşuluna dayanmaksızın ödenen bir geliri ifade etmektedir. Temel gelirden yararlanma hakkı o toplumun üyesi olma sıfatı ile kazanılır; yani vatandaş olarak sahip olunan haklar ve sorumluluklar üzerinden tanımlanmıştır. Bu nokta, özellikle son dönemde artan uluslararası göç hareketliliği düşünüldüğünde ayrı bir araştırma ve tartışma konusu olarak ortaya çıkmaktadır. Toplumdaki her bir bireye (aile/hanehalkı temelli değil) aynı düzeyde (belirlenen standart tutar) ödenmektedir. Gelir düzeyinden bağımsız olarak, zengin ve fakir ayrımı yapılmaksızın herkese ödenir. Geçmişte çalışıp sigorta primi ödemek ya da temel geliri almak karşılığında çalışma koşulunu kabul etmek koşulu bulunmamaktadır.⁵

Evrensel temel gelirin (UBI) en belirleyici ve genel kabul gören özellikleri⁶; bireylere ödeme yapılması, ödemelerin herkes için eşit miktarda olması, ödemelerin herhangi bir koşula dayandırılmaması, düzenli olması, geri çekilemez ve geri ödenmeyecek yapıda olmasıdır. UBI, tüm vatandaşlara altına düşmelerine izin verilmeyecek bir sosyal zemin sağlama amacındadır; bireye, kendilerine verilen desteği nasıl kullanacaklarını seçme imkânı tanımakta ve ayrıca pek çok sosyal destek programının tabii olduğu bürokrasiyi de azaltmaktadır.⁷ Benzer şekilde, Van Parijs⁸ için de UBI; sosyal adaleti sağlamanın, herkese gerçek anlamda özgürlüğü sunabilmenin en güçlü aracıdır. Devlet ve vatandaş arasındaki karşılıklı görev ve yükümlülükler düşünüldüğünde, temel gelir aslında devlet ve vatandaş arasındaki yeni sözleşmenin önemli bir parçasıdır. Böylece, her bir bireyin yapabilirlikleri en doğru şekilde desteklenebilecektir.⁹

Temel gelir tam ya da kısmî şekilde uygulanabilir. Kısmî uygulama diğer gelir desteklerine küçük ama yavaşça artan bir katkı sunmakla birlikte bu yöntem tam temel gelir uygulamasına giden bir yol olarak görülmektedir. Tam temel gelir uygulaması yeteri kadar yüksek bir düzeyde, istikrarlı bir yapıda, yoksulluğu azaltmak ve her bir bireyin ekonomik ve sosyal katılımına olanak verecek şekilde uygulanır.¹⁰ Bazı görüşlere göre en son nokta kısmî uygulama iken, diğerlerine göre kısmî uygulamanın sonunda, tam şekilde uygulamaya dönüşmesi de mümkündür.¹¹ Temel gelir genellikle dört farklı şekilde uygulanabilir: a) Bonus gelir (ulusal varlık fonu temelinde değerlendirilen, doğal kaynak temelli bir gelir), b) Kısmî gelir (toplumun belli bir grubuna verilen), c) tamamlayıcı gelir

5 Van Parijs, P. (2004). Basic Income: A Simple and Powerful Idea for the Twenty-First Century, *Politics and Society*, 32(1):8-17.

6 Standing, 2017, s.7 ve BIEN, About Basic Income, <https://basicincome.org/>, (erişim tarihi 11.02.2018).

7 Derviş, K. (2017). Getting Basic Income Right. Project Syndicate, (21 Mart 2017), <https://www.project-syndicate.org/commentary/universal-basic-income-france-social-account-by-kemal-dervis-2017-03>, (Erişim tarihi:10.03.2018)

8 Van Parijs, P. (2000). A Basic Income for All. *Boston Review*, October/November 2000, <https://bostonreview.net/archives/BR25.5/vanparijs.html>, (Erişim tarihi:10.08.2018).

9 Painter, A., Thoun, C. (2015). *Creative Citizen, Creative State: The Principled and Pragmatic Case for a Universal Basic Income*, RSA.

10 BIEN, About Basic Income, <https://basicincome.org/basic-income/>, (erişim tarihi:11.02.2018)

11 Standing, G. (2002). *About Time: Basic Income Security as a Right*.

(mevcut sosyal güvenlik sistemi ile birlikte), d) tam gelir (tüm vatandaşlara, koşulsuz gelir sunumu)¹². Nasıl uygulanırsa uygulansın UBI ekonomik ve/veya sosyal problemleri çözmelerine yardımcı olmak için insanlara doğrudan para verilmesi anlamına gelmektedir.¹³

Standing¹⁴, temel gelirin düşük bir düzeyden başlayarak yavaş yavaş arttırılmasını¹⁵; bu amaçla kurulan bir fon tarafından milli gelir düzeyi ve milli gelirdeki değişim tarafından belirlenmesi gerektiğini söylemektedir. Bir tür vatandaşlık geliri olarak tanımlanıp tanımlanmayacağı noktasında ise, vatandaşlık üzerinden değerlendirmenin onun evrenselliğine, bir insan/(lık) hakkı olması gerektiği düşüncesine ve yaşam hakkının önceliğine ters düşen bir durum olacağı yorumunu yapmaktadır. Bu yorum artan uluslararası göç hareketliliği göz önüne alındığında önemli bir tartışma alanı ortaya çıkarmaktadır.

Refah devletlerinin¹⁶ sosyal güvenlik sunumları genellikle seçici, koşullu ve geçici olmakla birlikte temel gelir uygulaması hem koşulsuz hem de süreklilik özelliği taşıyabilmektedir. Refah devletine ait refah sunumları yapısı gereği kalıntısaldır; yani aile ve piyasa gibi toplumun temel kurumlarının bireylerin temel ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik araçları sağlayacağını varsaymaktadır. Aslında bu iki sistem konusunda önemli olan bireylerin ekonomik davranışlarının bundan nasıl etkileneceği noktasıdır. Her bir sistemin değerlendirilmesinde geline en son nokta, bunların uzun vadedeki sürdürülebilirliği olmaktadır. Bunun yanı sıra mevcut refah devleti uygulamalarının yoksulluk tuzağı¹⁷ ve uzun süreli işsizlik v.b. olumsuz sonuçları düşünüldüğünde, UBI uygulamaları daha çok gündeme gelmektedir.¹⁸

12 Piachaud, D. (2016). Citizen's Income: Rights and Wrongs, Centre for the Analysis of Social Exclusion, Working Paper:200, s.3.

13 Coote A., Yazıcı E. (2019). Universal Basic Income: A Union Perspective Full Report, April 2019, Friedrich Ebert Stiftung&New Economics Foundation& Public Services International., sayfa 18.

14 Standing, 2017, s. 4-5.

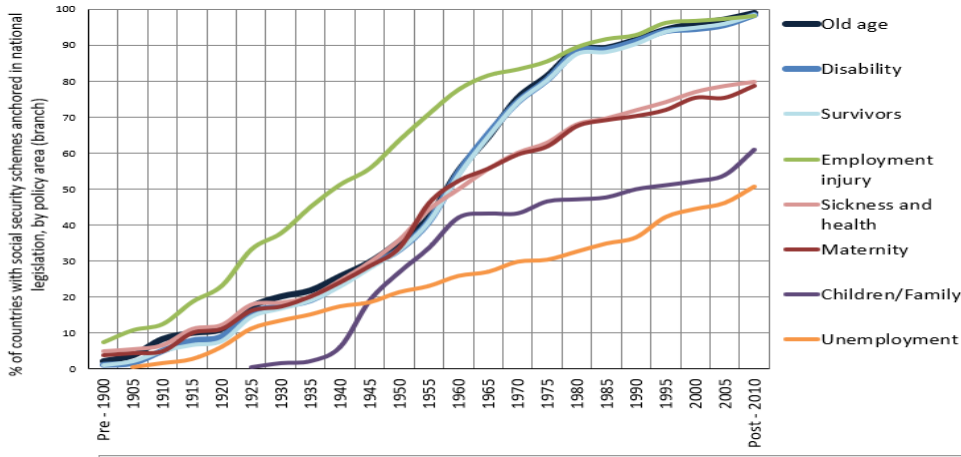
15 Bu noktada Parijs en yüksek düzeyde bir temel gelirin verilmesini savunsa da diğer pek çok araştırmacıya göre uygulamanın en hızlı ve kolay yolu, geçimlik düzeyin altındaki bir UBI ile başlayıp, onu zaman içerisinde yükseltmektir. (Bu konuda, Van Parijs, P. (2000). A Basic Income for All. Boston Review, October/November, <https://bostonreview.net/archives/BR25.5/vanparijs.html>, (Erişim tarihi:10.08.2018).

16 Refah devletleri, bireyleri yaşamları boyunca karşılaşılabilecekleri çeşitli toplumsal risklere (işsizlik, hastalık vb.) karşı koruyan ekonomik ve sosyal politikaları uygulamakta (Sandmo, 1995) ve bu noktada refah devleti modellerine göre farklılaşan düzey ve kapsamlarda kamusal destek/ fayda sunmaktadır. Ayrıca, sosyal politika alanında devletin yapabilirliklerinde ve işlevlerinde gerçekleşen değişimin bir göstergesi olarak da görülebilmektedir (Levi-Faur, 2014). Refah devletini tanımlamada karşılaşılan zorluklar nedeniyle refah devletinin amaçları ve işlevleri (yoksulluğu azaltmak, gelir dağılımı eşitsizliklerini azaltmak, birikim sürecini devam ettirmek) üzerinden bir değerlendirme yapılması da mümkündür. Tarihsel süreç içerisinde özellikle yerine getirilmesi gereken amaçlar noktasında refah devletleri önemli içsel ve dışsal meydan okumaların varlığı altında performansları açısından sorgulanmaktadır (Beken, 2013).

17 Yoksullar için yoksulluğu kalıcı hale getiren ve yoksulluktan kurtulmayı zorlaştıran bir kısır döngü olarak kabul edilebilecek yoksulluk tuzağı özellikle gelişmekte olan ülkelerde sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. Mevcut refah sistemlerine ait uygulamalar ve ihtiyaç tespitine dayalı planlara özgü olarak ortaya çıkan yoksulluk tuzağından çıkabilmede UBI istihdamı destekleyerek, bireylerin gelirinin artmasına yönelik saikler sağlayarak önemli bir araç olarak kullanılabilmektedir (Perkiö, 2014; Horstmeyer, 2017).

18 Groot, L. F.M. (1997). An Alternative Route to a Basic Income: The Transition from Conditional to Unconditional Social Security, De Economist, 145(2), s.204.

Grafik 1: 1900 öncesi-2010 sonrası dönemde ülke yasaları temelinde politika alanlarına göre sosyal koruma programlarının (ülkelerin yüzdesi) gelişimi

Kaynak: ILO (2017), World Social Protection Report: Universal Social Protection to Achieve the Sustainable Development Goals 2017-19, s.6.

Grafik 1 ile sosyal koruma planlarının ulusal yasalarla ülkelerde uygulanma ve zaman içinde yaşadığı gelişim gösterilmektedir. Bugün için sosyal politikanın ayrılmaz parçaları olarak görülen bu planlar, zaman içerisinde ülkeler tarafından aşamalı bir şekilde kabul edilerek uygulanmaya başlamıştır. Refah devletleri ve onların sağladığı kamusal sosyal sunumlar noktasında önemli tartışmalar yaşanmasının nedeni de bu planların kapsamı ve finansman şeklidir. Bu programların kapsamı, cömertliği ve finansman şekli; 1980 sonrasında neoliberal politikaları, yaşanan krizler ve sosyo-ekonomik değişimlerin de etkisi ile refah devletinin varlığı ve bu programların sürdürülebilirliği açısından ciddi bir itiraz kaynağıdır.

Evrensel temel gelirin savunulması genellikle mevcut geleneksel sosyal koruma sistemlerinden farklılığı üzerinden yapılmaktadır. Geleneksel sosyal koruma sistemleri daha çok çalışma yaşındakiler içindir ve belirli riskler (işsizlik, yaşlılık v.b.) karşısında gelir ya da hizmetin sunumuna odaklıdır.¹⁹ Evrensel bir sosyal politika ve koruma altında tüm bireylere düzgün bir yaşam sunma ve kamusal sosyal hizmetlere ve temel gelire tüm nüfusun erişebilir olması çabasıdır.²⁰

ABD ve İngiliz ekonomilerinden bazı rakamlar, sosyal koruma programlarının etkinliği konusunda yol gösterici olmaktadır. 2013 yılı itibarıyla ABD federal hükümeti, 80 farklı ihtiyaç tespitine dayalı yoksulluk ve refah programı ile toplamda 2,7 trilyon \$ harcamıştır.²¹ Ancak bu derecede önemli

19 ITUC (International Trade Union Confederation) (2018). Universal Basic Income. ITUC Economic and Social Policy Brief, s.3.

20 UNRISD, 2010. Combating Poverty and Inequality: Structural Change, Social Policy and Politics, Geneva, s.139.

21 Halper, D.(2013). Report: U.S. Spent \$3.7 Trillion on Welfare Over Last 5 Years, 23 Ekim 2013, <http://www.weeklystandard>.

sosyal refah harcamaları yapılsa da yoksulluğun azalmadığı hatta arttığı görülmektedir.²² Ayrıca, Sosyal Güvenlik İdaresi rakamlarına bakıldığında 2019 yılı için yaklaşık 64 milyon Amerikalının bir trilyon doların üzerinde sosyal güvenlik desteği alması beklenmektedir.²³

Krugman²⁴ ise ABD örneği üzerinden UBI uygulamalarını oldukça maliyetli ya da yetersiz sosyal programlar olmaları nedeniyle desteklemediğini; hedeflenmiş programlarla gerçek ihtiyaçları (evrensel sağlık hizmeti ve çocuk bakımı gibi) olan insanlara ulaşarak, paranın daha iyi harcanacağı vurgusunu yapmaktadır. Böylesi bir tercih ile UBI'ye kıyasla GSYH'nin daha düşük bir oranı ile bu refah programlarının finanse edilebileceğini vurgulamaktadır. Bu da uygulanmakta olan programların maliyetine ilişkin endişelerin giderilmesine destek verecektir.

İngiltere üzerinden verdiği örnekle Shorthouse²⁵ İngiliz refah devleti de dahil olmak üzere refah devletlerinin önemli sorunlarla karşılaştığını vurgulasa da UBI'nin tek çözüm olarak gösterilmesine karşı çıkmaktadır. UBI'nin meydan okuyucu koşullar ve risklerle karşı karşıya olan bireylerin durumunu iyileştiremeyeceğini (her bir bireyin ihtiyacının birbirinden farklı olduğu gerçeği) ya da refaha yönelik kamusal tavrı geliştiremeyeceğini vurgulamaktadır. Devletin önemli bir miktarda parayı bunu gerçekten hak etmeyenlere ya da ihtiyacı olmayanlara yönelteceği temel eleştirisidir. Önerisi ise sisteme daha fazla katkıda bulunan bireylerin refah devletinden bir desteğe ihtiyacı olduğunda daha yüksek düzeydeki desteklere sahip olabilmesidir. Temel gelire yönelik bir toplumsal destek olup-olmadığı noktasında 27-29 Temmuz 2018'de yetişkin (18 yaş üzerindeki) İngilizlere yapılan anketin sonuçlarına bakıldığında, katılımcıların %19'u mevcut refah sisteminin genel olarak çalıştığını, bu nedenle UBI gibi alternatif programların düşünülmesine gerek olmadığını belirtmiştir.²⁶ Ancak, küresel pandemi sürecinde İngiltere'de pandeminin ortaya çıkardığı sorunlar karşısında hem temel gelir uygulaması hem de ona alternatif olabilecek minimum gelir garantisi uygulaması gündeme gelmiştir.²⁷

Murray²⁸ da temel gelir uygulamasının benimsenmesini savunmakta ve hızla değişen ABD işgücü piyasalarındaki meydan okuma ve sorunların üstesinden gelmede temel gelirin en doğru yaklaşım

[com/report-u.s.-spent-3.7-trillion-on-welfare-over-last-5-years/article/764582](https://www.cato.org/report-u.s.-spent-3.7-trillion-on-welfare-over-last-5-years/article/764582), (Erişim tarihi: 10.09.2019).

22 Tanner, M. (2012). The American Welfare State How We Spend Nearly \$1 Trillion a Year Fighting Poverty—and Fail, Policy Analysis, No:694, <https://www.cato.org/sites/cato.org/files/pubs/pdf/PA694.pdf>, (Erişim tarihi:12.03.2018)

23 Social Security Administration (SSA), Fact Sheet:Social Security, <https://www.ssa.gov/news/press/factsheets/basicfact-alt.pdf>, (erişim 21.08.2019)

24 Krugman, P. (2019). 'I'm Not a UBI Guy': Paul Krugman Says Money Could be Better Spent on More Targeted Programs, 23 Nisan 2019, <https://www.cnn.com/2019/04/23/paul-krugman-on-universal-basic-income-im-not-a-ubi-guy.html>, (video), (Erişim tarihi: 12.11.2019).

25 Shorthouse, R. (2016). Even We Conservatives Know That Welfare is in Trouble, But Universal Basic Income isn't the Answer, 2 June 2016, <https://www.independent.co.uk/voices/even-we-conservatives-know-that-welfare-is-in-trouble-but-universal-basic-income-isn-t-the-answer-a7061126.html>, (erişim 15.08.2019)

26 Populus (2018). Universal Basic Income Survey Online Fieldwork: 27th-29th July 2018, <https://www.populus.co.uk/poll/universal-basic-income-survey/>, (Erişim tarihi:08.02.2019).

27 Macqueen R. (2020). UK Workers Hit by the Economic Pain of Coronavirus Need an Income Guarantee, 7 Nisan 2020, The Guardian, <https://www.theguardian.com/commentisfree/2020/apr/07/uk-workers-economic-coronavirus-guarantee-universal-basic-income>, (Erişim 11.05.2020).

28 Murray, C. (2016). A Guaranteed Income for Every American. The Wall Street Journal, 3 Haziran 2016, <https://www.wsj.com>.

olduğunu belirtmektedir. Refah devletinin yerini alacak bir temel gelir yaklaşımından bahsetmekte ve önerdiği UBI, “tam temel gelirin” örneği olmaktadır. Yani temel gelir, mevcut diğer bütün transfer ödemelerinin yerini almaktadır. Sosyal güvenlik sisteminin yerini aldığı için de finansmanı anlamında bir sorunla karşılaşmayacaktır. Buna karşılık McArdle²⁹, eksiklikleri (oldukça büyük düzeyde bir evrensel sunumu ifade ettiğinden çok pahalı olması; daha küçük düzeylerde tutulduğunda ise vadettiği faydaları sunamayacak olması) nedeniyle UBI’yi çok yakın gelecekte başvurulabilecek bir çözüm yolu olarak görmemektedir.

3. Temel Gelire Yönelik Desteklere Yakından Bakış

Temel geliri destekleyen görüşler; toplumsal adalet, özgürlük, güvenlik ve ekonomik olarak dört grupta toplanmaktadır. Sürdürülebilir ekonomik büyüme, otomatik stabilizatör rolünü yerine getirme, yıkıcı teknolojik değişimin ortaya çıkardığı büyük ölçekli işsizliğe karşı koruma sağlaması ekonomik anlamda desteklenmesinin örnekleridir³⁰. Bu koşulların ortaya çıkardığı finansal güvencesizliğe (geçici, düşük ücretli, a-tipik çalışma biçimleri) ve beklenmedik iş kayıplarına (otomasyon ve küreselleşme) karşı verilen bir cevap olarak da görülmektedir.³¹

Dijitalleşme; otomasyon ve platform ekonomisi şeklindeki bileşenleri ile refah devletinin bugüne kadar dayandığı temeli zayıflatmaya başlamıştır. İşgücü talebindeki değişim, işgücü piyasasında kutuplaşma, esnek çalışma koşulları altında sosyal güvenlik sisteminin sürdürülebilirliğinin nasıl sağlanacağı temel bir meydan okuma olarak ortaya çıkmaktadır.³² Buradaki vurgu iş yapma biçiminin, işin yapıldığı ve değer zincirinin ortaya çıktığı yerin artık farklılaştığı (standart istihdam ilişkilerinde çözülme) ve bunların özellikle refah devletinin işgücü piyasası ile olan ilişkisi temelinde sosyal politikanın nasıl finanse edileceği ve kamu hizmetlerinin sunumunun nasıl sağlanacağına ilişkin yeni sorunlar ortaya çıkarması üzerinedir.

Robotlar, otomasyon, silikon çağı vb. faktörlere dayalı olarak teknolojik işsizlik korkusu ya da çalışmanın sonunun geldiğine dair endişeler bulunmaktadır. Standing³³, tüm bu teknolojik değişimler sonucunda işlerin doğasının değişeceğini kabul etse de işsiz bir geleceğin yaşanacağına katılmamaktadır. Teknolojik değişimden kaynaklı eşitsizliğin arttığını, tam da bu nedenle temel gelirin önemli bir destek olduğunu ve onun ortaya çıkarabileceği yeni bir gelir dağılımı sistemine sahip olmanın önemini vurgulamaktadır.

4.Sanayi Devrimi’nin işgücü piyasaları ve istihdam düzeyi üzerindeki etkisinin hafifletilmesinde gelir desteği politikaları da kullanılabilecek araçlar arasındadır. İhtiyaç tespitine dayalı ya da

[com/articles/a-guaranteed-income-for-every-american-146.496.9586](https://www.bloomberg.com/articles/a-guaranteed-income-for-every-american-146.496.9586), (Erişim tarihi: 12.08.2019).

29 McArdle, M. (2016). Universal Basic Income Is Ahead of Its Time (to Say the Least), Bloomberg Opinion, 6 Haziran 2016, <https://www.bloomberg.com/opinion/articles/2016-06-06/universal-basic-income-is-ahead-of-its-time-to-say-the-least>, (Erişim tarihi 14.08.2019)

30 Standing, 2017, s.97-100.

31 ITUC, 2018, s.3.

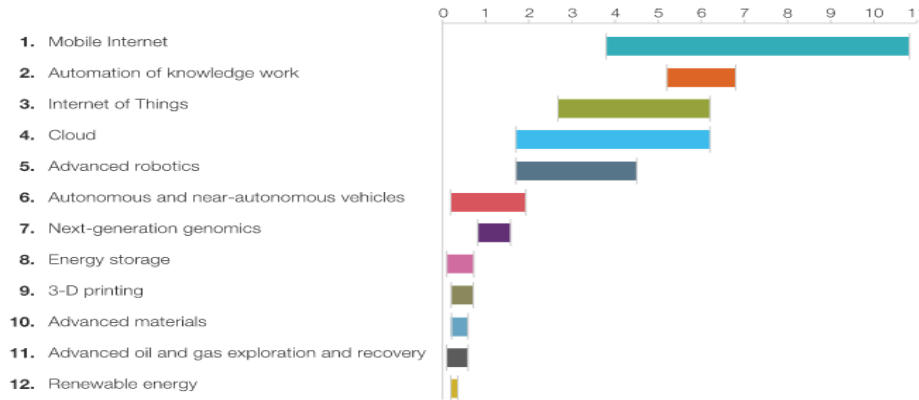
32 Eichhorst, W., Rinne, U. (2017). Digital Challenges for the Welfare State. IZA Policy Paper Series, No. 134.

33 Standing, 2017, s.105.

hedeflenmiş gelir destekleri işgücü piyasasındaki sorunlar büyük olduğunda yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle, genel vergilemeye tâbi UBI, görece düşük bir düzeyde de olsa güvenli bir sosyal güvence ağı sağlamaktadır. Bu durumda finansmanını kolaylaştırmak için UBI düzeyini, kişi başı GSYH'nin sabit bir yüzdesine bağlı kılmak tercih edilebilir.³⁴

ABD ekonomisi için 2017 yılında yaklaşık 4,3 milyon işçinin teknolojik gelişmeler nedeniyle yer değiştirmesi ve işinden olması beklenmektedir. Bu durumun özellikle işgücü piyasasındaki orta becerili, rutin işlerde çalışan işçileri daha çok etkileyerek işlerin düşük ve yüksek becerili işlere doğru yer değiştirmesine yol açması beklenmektedir.³⁵ Beceri düzeyi ile uyumlaştırmanın önemli olduğu bir döneme geçiş ve buna uygun politikaların seçilmesinin gerekliliğini vurgulanmaktadır. Bu oldukça yapısal bir değişimi ifade ettiğinden karşılaşılan sorunlara daha kısa vadeli çözümler sunulabilmesi bir zorunluluk olarak ortaya çıkmakta ve bu noktada UBI'ye başvurulmaktadır.

Grafik 2: 2025 ile beklenen teknolojilerin tahmini potansiyel ekonomik etkileri, (\$ trilyon, yıllık)

Kaynak: Manyika ve diğerleri, (2013), <http://www.mckinsey.com/business-functions/digital-mckinsey/our-insights/disruptive-technologies>, s.5.

Ortaya çıkmakta olan her teknoloji için yıkıcı olabileceği yorumu yapılamamakla birlikte Grafik 2'de gösterilen 12 teknolojinin mevcut statükoyu, insanların çalışma ve yaşama biçimlerini değiştirici ve değerleri yeniden düzenleyici etkisi olması beklenmektedir. Bu nedenle hem politika yapıcılar hem de işverenler bu gelişmeler temelinde bazı düzenlemeler uygulamak zorundadır.³⁶ Temel gelir de bu yeni değişimler karşısında başvurulacak ve bu dönüşüm sürecini yönetebilecek araçlardan biri olarak değerlendirilmektedir.

34 Causa, O. ve diğerleri (2018). Social Cohesion, Global Governance and the Future of Politics: Rethinking the Welfare State in the Global Economy. Think20, s. 9.

35 Oxford Economics (2017). The A.I. Paradox How Robots Will Make Work More Human, s.4.

36 Manyika J. ve diğerleri (2013). Advances that Will Transform Life, Business, and the Global Economy, Mayıs 2013, McKinsey Global Institute, <http://www.mckinsey.com/business-functions/digital-mckinsey/our-insights/disruptive-technologies>, (Erişim tarihi: 21.08.2017), sayfa 5.

Oxford Economics³⁷ yayınladığı raporunda robotların yaygınlaşan kullanımının büyümeyi desteklediğini; ancak gelir eşitsizliğini kötüleştirdiğini vurgulamaktadır. Özellikle gelişmiş ülkelerde bölgesel kutuplaşmayı arttıracaklarını, otomasyondan kaynaklı fayda ve zararları nüfusa eşitsiz dağıtacaklarını belirtmektedir. Otomasyonun, imalat sektöründen hizmetler sektörüne doğru yaşayacağı kaymanın, bu alanlarda çalışanların işlerini kaybetmeleri sorunu ile nasıl başa çıkacağı önemli bir meydan okumadır. Çalışmadaki tahminlere göre 2030 yılı ile robotlaşmaya bağlı olarak imalat sektöründe 20 milyonluk bir işgücü kaybı olması ve robotların yaygınlaşması durumunda imalat sektöründeki istihdamın %8,5'inin robotlar tarafından gerçekleştirilmesi beklenmektedir. Bu nedenle günümüzde yaşanan gelir eşitsizliği ve siyasi kutuplaşma veri iken, bu durumun önemli ekonomik ve siyasi etkileri ortaya çıkacaktır.

Küresel ölçekte fonksiyonel gelir dağılımının özellikle ücret ve sermaye payı şeklindeki durumu, eşitsizlik konusunda bilgi vermektedir. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) 2013 Küresel Ücret Raporuna göre, 1999-2011 arasında ortalama emek verimliliği, ortalama ücretlerin iki katından fazla artış göstermektedir. Ulusal gelirin nasıl dağıldığı konusunda küresel olarak gözlenen eğilim milli gelirden işçilerin aldığı payın düştüğü; sermayenin payının ise pek çok ülkede arttığı yönündedir.³⁸ ILO 2016/2017 Küresel Ücret Raporuna bakıldığında ise, pek çok ülkede 2007-2010 yılları arasında emeğin milli gelirden aldığı payda yukarı yönlü bir hareket olsa da 2010-2015 döneminde pek çok ülkede emeğin gelirden aldığı payın uzun dönemli düşüş ile sonuçlandığı görülmektedir.³⁹ Ücretler ve sermayenin mevcut gelir dağılımı yapısındaki bu sorun teknoloji ile ortaya çıkan yeni koşullar düşünüldüğünde işgücü piyasaları üzerinden mevcut eşitsizliklerin daha da derinleşmesine katkıda bulunmaktadır. Bu eşitsiz yapının devamı kamunun geliri yeniden dağıtıcı politikalarının yeterli etkinlikte olamadığının da bir göstergesidir.

Temel gelir tartışmalarının merkezinde işgücü piyasaları ve bu piyasalarda yaşanan değişimi yönetmeye yardımcı bir araç olabilmesi düşüncesi de yer almaktadır. İşgücü piyasasının işleyişine ilişkin her türlü gösterge (işsizlik, istihdam, işgücü piyasasına katılım oranı v.b) aslında refah devletin başarılı bir performans gösterip göstermediğini de yansıtmaktadır. İşgücü piyasaları; üretim sürecinde emek ve sermayenin dağılımı, toplumsal refahın artırılması, ulusal gelirin dağılımı vb. işlevleri yerine getirmektedir. Bu işlevleri düşünüldüğünde işgücü piyasaları hâlâ emek ve sermayenin bir araya getirilmesini bir ekonomik kurum olarak sağlamakta iyi bir performans gösterse de dağılımsal işlevini yerine getiren sosyal bir kurum olarak çalışmamaktadır. Ekonomilerin yapısal değişimleri bu durumun açığa çıkmasına neden olmaktadır.⁴⁰ İşgücü piyasalarının yerine getiremediği dağılımsal rolün ortaya çıkardığı olumsuzlukların özellikle emek ve sermaye arasında ortaya çıkan gerilimin hafifletilmesinde UBI, telafi edici bir mekanizma olarak tercih edilmektedir.

37 Oxford Economics (2019). How Robots Change the World: What Automation Really Means For Jobs And Productivity, Haziran 2019, s. 5-20.

38 ILO (2013). Global Wage Report 2012/2013: Wages and Equitable Growth., s. xiv

39 ILO (2016). Global Wage Report 2016/2017: Wage Inequality in the Workplace. s.85.

40 Reeves, R. V. (2016). Time to Take Basic Income Seriously, Brookings, 23.02.2016, <https://www.brookings.edu/opinions/time-to-take-basic-income-seriously/>, (Erişim tarihi:9.10.2019)

Çalışma koşullarını iyileştirmek, bireylerin becerilerini geliştirmek, bireylerin desteğe ulaşmasını kolaylaştırmak, çalışmama yönündeki saikleri ve sosyal korumanın idari maliyetini azaltmak da UBI'nin faydaları arasında söylenebilir.⁴¹ Mokka⁴², UBI'nin sadece bir gelir olarak görülmemesi gerektiğini; bireyin topluma aktif bir şekilde katılma ve üretken olma kapasitesini destekleme yöntemi olarak görülmesi gerektiğini iddia etmektedir. Değişen istihdam – çalışma-iş koşullarının ortaya çıkardıkları olumsuzlukların giderilmesinde UBI bir araç olarak önerilse de bireysel özgürlükler ve toplumsal ihtiyaçlar arasındaki dengenin sağlanmasında, bireyin yaşantısında çalışmanın anlamı, işçi ve işveren arasında sosyal güvenlik alanında sorumlulukların adil paylaşımı konularının nasıl düzenleneceği noktasında yeni sorular da ortaya çıkarmaktadır.⁴³

Küresel işgücü piyasaları karşılaştıkları meydan okumalar sonucunda önemli bir dönüşüm aşamasındadır. Yapay zekâ, otomasyon ve robotlar yeni iş olanakları yaratmakla birlikte, bu değişim sürecinde işlerini kaybedenlerin yeni fırsatlara en az uyum gösterebilecek beceri düzeyine sahip olan kitleyi ortaya çıkardığı görülmektedir. Buna bir de demografik dönüşümler eklendiğinde işgücü piyasalarının ve sosyal güvenlik sistemlerinin yönetilmesi giderek zorlaşmaktadır.⁴⁴ İşte bu noktada evrensel gelir desteği, kapitalist sistemin işleyişini destekleyecek ve bu geçiş sürecinin etkilerini hafifletecek yeni bir politika aracı olarak tartışmalarda yer almaya başlamaktadır.

Bu noktada Kanada'da Yeşiller Partisi yapay zekâ ve otomasyonun yaygınlaşması ile artacak makineleşme karşısında “robot vergisi” önerisinde bulunmaktadır. Makineleşme, otomasyon ve artan gelirlerin şirketlere değil, insanlara aktarılması noktasında robot vergisi savunulmaktadır. Dolayısıyla teknolojiye bu hızlı değişim karşısında “garanti edilmiş yaşanabilir gelir⁴⁵”, ücretsiz eğitim ve yeniden beceri kazanımı öne çıkarılmaktadır.⁴⁶ Bu şirketler, işinden olan işçilerden kaynaklı gelir vergisine eşdeğer miktarı ödemekle yükümlü olacaktır. Bu şekilde toplanan fonlar evrensel temel geliri finanse edemeyecektir ama eğitim ve yeniden eğitim programları yoluyla beşerî sermaye desteklenmiş olacaktır.⁴⁷

UBI sadece bireylerin ve devletlerin tartıştığı bir politika aracı değildir. Silikon Vadisi üyeleri ve Y Combinator⁴⁸ (girişim hızlandırma programı şirketi) UBI taraftarı olarak ortaya çıkmaktadır.

41 ITUC, 2018, s.4.

42 Mokka, R. (2017). Basic Income and the New Universalism. 10 Şubat 2017, <https://medium.com/basic-income/basic-income-and-the-new-universalism-a934d1a81714>, (Erişim tarihi:8.07.2019).

43 Behrendt, C., Nguyen, Q.A. (2018). Innovative Approaches for Ensuring Universal Social Protection for the Future of Work. ILO Future Of Work Research Paper Series, ILO-Geneva, https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/dgreportcabinet/documents/publication/wcms_629864.pdf, s. 31.

44 ILO (2019). Work for a Brighter Future. Global Commission on the Future of Work, Geneva, s. 1.

45 Yeşiller için temel gelirin yerine kullanılan ifadedir.

46 The Canadian Press (2019). Green Party Proposes a ‘Robot Tax’ When Companies Replace Workers with Machines, 29 Eylül 2019, <https://www.cbc.ca/news/politics/green-party-robot-tax-platform-1.5302236>, (Erişim tarihi 12.10.2019).

47 Coelho, A. (2019). Canada: Green Party is More Inclined to Creating Jobs Rather than Financing a Basic Income, 13 Ekim 2019, <https://basicincome.org/news/2019/10/canada-green-party-is-more-inclined-to-creating-jobs-rather-than-financing-a-basic-income/>, (Erişim 20.10.2019).

48 Şirketin Temel Gelir uygulamasını başlatacağı pilot uygulama hakkında daha detaylı bilgiler <https://blog.ycombinator.com/moving-forward-on-basic-income/>, <https://ycombinator.wpengine.com/basic-income/> sayfalarından elde edilebilir. (Erişim tarihi:11.07.2018).

Bu teknolojik firmaların ve girişimlerin UBI'yi destekleme nedenleri önemlidir. UBI'nin verilmesi ile yıkıcı teknolojilerin ortaya çıkaracağı olumsuz etkilerden dolayı kayıp yaşayanlara karşı bir telafi sağlandığı ve ayrıca bir tür finansal yatırım ve beşerî sermaye desteği işlevi gördüğü kabul edilmektedir. Bunlara ek olarak, toplumun her alanında kâr sıkışması yaşayan bir ekonomik sistemin desteklenmesi de amaçlanır.⁴⁹ Reich⁵⁰ da gelecekte yeni teknolojiler insanların yerini aldığı anda, ekonomik güvencenin sağlanması noktasında temel gelirin uygulanmasını savunanlar arasındadır.

Teknoloji kaynaklı bu belirtilen sorunların çözümünde UBI'ye başvurulduğunda, kaç kişinin program kapsamı içerisinde yer alacağı, bu kişilere ne kadar para ödeneceği ve bu para toplamının GSYH içindeki oranına bağlı olarak UBI'nin nasıl finanse edileceği önem kazanmaktadır. UBI, mevcut kamu harcamalarının bir kısmında kısmî azalmalarla (işsizlik ödeneği, sağlık, eğitim, ulaşım ve konut v.b.) birlikte vergi gelirinde bir artışla birlikte uygulanırsa mali açıdan uygun olacaktır. Tüm bu bileşenlerin nasıl dengelendiğine bağlı olarak sistemin kendisi şekillenecektir. Kamu harcamalarında bir azalma ile finanse edilirse, net etkinin ne olacağına bakılması gereklidir.⁵¹

Evrensel ya da koşulsuz temel geliri bu kadar popüler kılan unsurların ne olduğu konusunda, Santens⁵²e göre, artan eşitsizlik, ücretlerdeki durgunluk, hızla artan ileri teknoloji (robotlar), ömür boyu süreli kariyerlerin yerini saatlik işlere bırakması, siyasi değişimler (Brexit süreci, Trump iktidarı v.b.) insanların en azından belirli bir gelirin garanti edilmesine olan ihtiyacıdır. Evrensel temel gelir bir tür herkese yönelik sosyal güvenlik sistemi olarak da görülebilir. UBI, herkese eşit fırsat sağlama vaadinde bulunmaktadır. Günümüzde belirli koşullar ya da riskler karşısında insanların yararlanabildiği geçici destekler yerine temel ihtiyaçları karşılamaya yeter düzeyde, kimsenin altına düşmesine izin verilmeyeceği sürekli bir geliri sağlamak amacındadır. UBI olduğunda insanlar çalışmak istemedikleri işlerde istihdam edilmek zorunda kalmayacaktır. İşlerle, çalışmak isteyenlerin daha doğru bir şekilde eşleşmesine olanak tanıyacaktır.

Avrupa Sosyal Anketi (ESS)⁵³, 2016 yılında düzenledikleri anket (Round 8) içerisinde ilk defa evrensel temel gelir hakkında soru sormuştur. Anket sonuçları ile bireylerin UBI'yi destekleyip-desteklemedikleri ve böylesi bir programın katılımcılara göre hangi özellikleri taşıması gerektiğine dair bulgular ortaya konulmuştur. Fitzgerald⁵⁴, anket sonuçlarının analizi ile UBI'ye yönelik en büyük desteğin gençler içerisinde geldiğini vurgulamıştır. Refah devletlerinin sınıflandırılması temelinde anket sonuçları incelendiğinde en düşük desteğin genel olarak İskandinav/Nordik refah

49 Sadowski, J. (2016). Why Silicon Valley is Embracing Universal Basic Income. 22 June 2016, <https://www.theguardian.com/technology/2016/jun/22/silicon-valley-universal-basic-income-y-combinator>, (Erişim 18.09.2019)

50 Reich, R. (2016). Why We'll Need a Universal Basic Income, 29 Eylül 2016, <https://robertreich.org/post/151.111.696805>, (Erişim tarihi: 11.08.2019)

51 Derviş, 2017.

52 Santens, S. (2017). Why we should all have a basic income. 15 Ocak 2017, <https://www.weforum.org/agenda/2017/01/why-we-should-all-have-a-basic-income/>, (Erişim tarihi: 12.05.2019)

53 European Social Survey (ESS) (2016). ESS Round 8 Source Questionnaire. London: ESS ERIC Headquarters c/o City University London.

54 Fitzgerald, R. (2017). Survey Reveals Young People More Likely To Support Universal Basic Income, But it's Not a Left-Right Thing. 17 Kasım, 2017, The Conversation, <https://theconversation.com/survey-reveals-young-people-more-likely-to-support-universal-basic-income-but-its-not-a-left-right-thing-87554>, (Erişim tarihi: 11.03.2018)

devletlerine (Norveç, İsviçre, İsveç v.b.), en yüksek desteğin ise Rusya ve İsrail'e ait olduğu ortaya çıkmıştır. Genel eğilim; düşük gelirlilerin, işsizlerin ve eğitimi devam edenlerin bu programı daha çok destekledikleridir.

Temel gelirin taraftarı olan görüşlere göre, temel gelir; yoksulluğu azaltmanın (doğrudan olması, şeffaflığı ve idari maliyetinin düşük olması) en etkin yoludur. Bunun yanı sıra temel ekonomik güvenliği sağlamanın en iyi yoludur. Günümüz kapitalist dünyasının en büyük güvencesizlik kaynağı ekonomik belirsizliktir. Küreselleşme ve işgücü piyasalarının esnekleşmesi, büyüyen bir “prekarya” sınıfı yaratarak bu kesimleri belirsizlik içinde bırakmış ve pek çok haklarını kaybetmelerine neden olmuştur. Bu nedenle yoksulluktan çıkmak için en iyi yolun çalışmak olması (iş yaratmak) artık doğru ve yeterli bir politika seçeneği olamamaktadır.⁵⁵ Temel gelir uygulamasından; özgürlük ve adaletin sağlanması, yoksulluğun ve gelir eşitsizliğinin azaltılması, toplumsal cinsiyet eşitliğinin desteklenmesi, güçlü refah çözümleri sunması, şeffaflık artışı ve bürokrasiyi azaltması gibi faydalar sağlanması beklenmektedir.⁵⁶

UBI'nın uygulanmasının önerilmesindeki amaç, devlet-birey ve sermaye arasındaki mevcut ilişkinin çeşitli yönlerini düzeltme aracı olarak kullanılmasıdır. Teknolojik gelişmeler ve küreselleşme; büyüme-verimlilik ve bireyin iyi-oluşu arasındaki bağlantının kırılmasına neden olmaktadır. İş ve iş yapma biçimi değiştiği için devlet-sermaye-birey arasında yeni bir sözleşmenin yazılması gerekmektedir. Sanayi toplumundan iş çıkartıldığında, sermaye-birey ve devletin çıkarları artık birbiri ile bağlantılı olmaktan çıkacaktır. Bu da devletin varlığı ve meşruiyetinin devamlılığı noktasında sorun oluşturmaktadır.⁵⁷

Yeldan⁵⁸, vatandaşlık geliri⁵⁹ şeklindeki bir uygulamanın benimsenmesinin aslında kapitalist sistemin işleyişini kolaylaştırdığını, kapitalist sistemden talep edilebilecek düzgün iş, düzgün ücretten vazgeçmek ve kapitalist sistemin işini kolaylaştırmak olduğu yorumunda bulunmaktadır. Vatandaşlık ücreti ya da sosyal ücrete ilişkin düzenleme ve finansman devletin sorumluluğunda olacağı için; işverenin ücret, çalışma yaşamı ve haklarına ilişkin katkısı ve desteği ortaya çıkmayacaktır. Bu nedenle Yeldan vatandaşlık geliri kavramını bir haktan ziyade kapitalist sistemin emek ve sermaye sınıfı arasındaki çatışmalı ilişkisi üzerinden değerlendirmektedir. Benzer şekilde Tonak⁶⁰ da

55 Standing, 2017, s.75.

56 Zheng, Y. ve diğerleri (2017). Universal Basic Income: A Working Paper. A Policy Option for China beyond 2020? UNDP China Office.

57 Mokka, 2017.

58 Yeldan, E. (2010), Erinç Yeldan: Ekonomi Tıkırında mı?, 3 Mayıs 2010, Radikal Gazetesi, Engin Duran'ın Erinç Yeldan ile yaptığı röportaj), <http://sendika63.org/2010/05/erinc-yeldan-ekonomi-tikirinda-mi-42981/>, (Erişim tarihi:8.9.2019)

59 Vatandaşlık geliri (citizenship income), literatürde yer alan stakeholder grant (paydaş geliri), participation income (katılım geliri), basic income grant (temel gelir yardımı), basic income guarantee (temel gelir garantisi) kavramları ile birlikte temel gelir (basic income) yerine kullanılabilir. Aslında her biri temel gelirin nitelikleri noktasında ondan farklı özellikler sergileyen kavramlar olarak ele alınmalıdır. Çalışmada daha önce vurgulandığı gibi vatandaşlık geliri şeklindeki bir tanımlama temel gelirin bir vatandaşlık ve insan hakkı olduğu şeklindeki vurguyu aslında içerisinde barındırmamaktadır. Bu konuda Standing (2017) daha detaylı bir şekilde incelenebilir.

60 Tonak, A. (2010). Vatandaşlık Geliri Sol Bir Talep mi?, 6 Haziran 2010, <http://www.radikal.com.tr/radikal2/vatandaslik-geliri-sol-bir-talep-mi-1001214/>, (Erişim 12.06.2019).

vatandaşlık gelirini, II.Dünya Savaşı sonrasındaki nakdi yardımlarla benzer yapıda görmektedir. Devletin küçülme baskısı ile karşılaştığı ve çalışanların kendi vergileri⁶¹ ile finanse edeceği böylesi bir sistemi desteklemek istemeyeceği yönünde iddiasını sunmaktadır.

İhtiyaç tespitine dayalı ve hedeflendirilmiş desteklerin sahip olduğu damgalama nedeniyle bu desteğe gerçekten ihtiyacı olanlar gurur, korku ya da cahillik nedeniyle bu desteklere başvurmamaktadır. Temel gelir ise taşıdığı evrensel nitelik dolayısıyla alıcılarını damgalamadan işleyecek bir araçtır. Ayrıca, temel gelir uygulaması; hak eden yoksullar ve hak etmeyen yoksullar şeklinde bir ayırım yapılmasından da kaçınılmaktadır.⁶²

Evrensel temel gelir yaklaşımı uygulamasının hem artıları hem de eksileri bulunmaktadır. Bu etkiler yorumlanırken dikkat edilmesi gereken noktalardan biri de bunları gelişmiş ve az gelişmiş ülke grupları açısından farklılaştırarak incelemek olmalıdır.⁶³ Gelişmekte olan ülkelerin (GOÜ), UBI uygulamalarında dikkat etmesi gereken nokta, bunu diğer temel sosyal refah programlarına ait para ile finanse etmemeleridir. İşlevsiz refah harcamalarının yerini alabilir; ancak kamusal eğitim, sağlık, okul öncesi beslenme programları ve kamudaki istihdam garantilerinin yerini almamalıdır.⁶⁴ Mevcut sosyal koruma sistemlerinin tamamıyla yerini alması ya da sadece bazı gelir desteklerinin yerini alması şeklinde uygulanması mümkündür.⁶⁵

Son olarak, küresel pandeminin UBI'nin uygulanmasına yönelik talepleri arttırıcı etkisinden de bahsedilmelidir. COVID-19 refah reformlarını, vergi sistemlerini, ulusallaşmayı ve evrensel temel gelirin tartışılmasını politik açıdan makul kılacak koşullar ortaya çıkarmıştır.⁶⁶ COVID-19 ile mücadele kapsamında uygulanan mali canlandırma paketleri, para basımı gibi stratejilerin yanı sıra UBI'nin de pandemi ile mücadele araçları içine eklenmesi tavsiye edilmektedir. Maliyetine karşılık toplumsal gerilim ve eşitsizlikleri azaltmaya yapacağı katkısı nedeniyle UBI, pandeminin ortaya çıkaracağı gelir ve iş kayıplarını telafi edici bir mekanizma işlevi görecektir.⁶⁷ COVID-19'a karşı, gelişmekte olan ülkelerdeki yoksulların ya da yoksulluğa yakın olanların desteklenmesine yönelik olarak "Geçici Temel Gelir" uygulanması önerisinde de bulunmaktadır.⁶⁸

61 ABD ve seçili ülkeler için yapılmış bir çalışmaya bakıldığında işçiler aslında sosyal harcamaları finanse eden kesim olarak ortaya çıkıyor. Sosyal harcamaların GSYH içindeki payı artıyor ama benzer şekilde vergilerin de GSYH içindeki payı artıyor. 1960-1987 döneminde alınan sosyal destekler ile ödenen vergiler arasındaki fark GSYH'nin %1-2'si (toplam ücret ve maaşların %3-5'i arası) düzeyinde ortaya çıkmıştır. (Bkz: Shaikh A. (2003), Who Pays for the "Welfare" in the Welfare State? A Multicountry Study, Social Research, 70:(2), s.531-550.)

62 Standing, 2017, s. 75-76.

63 Colombino, U. (2015). Is Unconditional Basic Income a Viable Alternative to Other Social Welfare Measures?, IZA World of Labour, 2015:128, s. 1.

64 Bardhan, P. (2016). Could a Basic Income Help Poor Countries?, Project Syndicate, 22 Haziran 2016, <https://www.project-syndicate.org/commentary/developing-country-basic-income-by-pranab-bardhan-2016-06>, (Erişim Tarihi: 10.06.2019).

65 ITUC, 2018, s.3.

66 Matthewman, S. ve Huppatz, K. (2020). A Sociology of Covid-19, Journal of Sociology. <https://doi.org/10.1177/144.078.3320939416>.

67 Wignajara, K. (2020). The Case for a Universal Basic Income. UNDP Blog, 10 Temmuz 2020, <https://www.undp.org/content/undp/en/home/blog/2020/the-case-for-a-universal-basic-income.html>, (erişim 12.07.2020).

68 Molina, G.G. ve Ortiz-Juarez, E. (2020). Temporary Basic Income: Protecting Poor and Vulnerable People in Developing Countries, UNDP.

4. Temel Gelire Yönelik İtirazlar ve Eleştirilerin Değerlendirilmesi

Hem nakit transferlere hem de temel gelire yönelik ortak itirazlardan birisi de insanların alışkanlıkları, bağımlılıkları ya da kötü karakterleri nedeniyle bazı ürünlerin tüketiminin aşırı artışına sebep olabilecekleridir. Ancak yapılan saha çalışmaları bu destekleri alanların alkol, uyuşturucu ve tütün gibi ürünlere yönelik harcamalarını azalttıklarını göstermiştir. Genellikle çocuklara gıda, sağlık ve okul gibi bazı özel mallar için para harcamasının arttığı görülmüştür.⁶⁹ Fakir ülkelerde bu para daha çok eğitim, sağlık ve mikro girişim alanları için harcanmıştır.⁷⁰

Bir ülkenin temel geliri finanse edemeyecek olması aldığı en temel eleştiridir. Burada unutulmaması gereken, arzulanan ya da hedeflenen temel gelir düzeyinin önceden belirlenmediği, temel gelirin aşama aşama uygulanabileceği ve finanse etmek için pek çok yolun bulunabileceği gerçeğidir. Temel gelir sadece insanlara para vermek değildir; insanlara istedikleri ve yapabileceklerine ulaşabilmeleri için bir fırsat vermek demektir.⁷¹ Bonciu⁷² da UBI'nin iktisadi büyüme ve kalkınma üzerindeki dolaylı (artan girişimci ve firma sayısının GSYH'ye katkısı, UBI sayesinde eğitimi ve beceri düzeyi artan birey) ve doğrudan etkilerine (artan tüketim ve talep) vurgu yapmaktadır.

UBI'nin maliyetli olduğu konusuna Van Parijs⁷³ itiraz etmektedir. Mevcut sosyal destekler ve ödemelerin çoğu kaldırılacağı ya da azaltılacağı için UBI ve onu ödeyebilmek için vergilerdeki artışın birbirini dengelemesi ile karşılaşılacaktır. Özellikle, etkin gelir toplama sistemine sahip ülkeler söz konusu olduğunda UBI'ye ilişkin asıl önemli unsur onun brüt maliyeti olmayıp; ortaya çıkaracağı dağılımsal etki olacaktır. UBI'nin finanse edilme şekline meşruiyet kazandırmak isteniyorsa, finansmanı vergiler yerine sermayenin getirisi üzerinden olmalıdır.⁷⁴

Nasıl finanse edileceği konusunda ILO'nun önerileri yol gösterici olmaktadır. Bütçe nötr UBI uygulamaları diğer sosyal harcamaların kesilmesi, işveren ve mevcut sosyal güvenlik sistemlerinin katkılarının ortadan kalkması pahasına düşük-düzeyde bir güvence ağı ortaya çıkaracaktır. Sosyal sigorta ve emeklilik planlarının ve diğer kamu programlarının yerini alan bir UBI gelir ve toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini arttıracak net bir toplumsal kayıp ortaya çıkaracaktır. Net yeniden dağılımsal etkisini ortaya çıkarabilmek için UBI, hanehalkı vergileri ile finanse edilmemelidir ve onları diğer toplumsal faydalardan yoksun bırakmamalıdır.⁷⁵

69 Standing, 2017, s. 80.

70 Coote ve Yazıcı, 2019, s. 11.

71 Standing, 2017, s. 129-166.

72 Bonciu, F. (2018), Possible Implications of Universal Basic Income and Universal Basic Assets on Economic Growth and Development, Global Economic Observer, "Nicolae Titulescu" University of Bucharest, Faculty of Economic Sciences; Institute for World Economy of the Romanian Academy, vol. 6(1), s. 92.

73 Van Parijs, 2000.

74 Varoufakis, Y. (2016). The Universal Right to Capital Income. 3 Kasım 2016, <https://www.livemint.com/Opinion/grd74lcGYaICMhp0shsSBI/The-universal-right-to-capital-income.html>, livemint.com, (erişim 12.07.2019)

75 Ortiz, I. ve diğerleri (2018). Universal Basic Income Proposals in Light of ILO Standards: Key Issues and Global Costing. ESS — Working Paper No: 62, s. ix.

ITUC⁷⁶, UBI'nin günümüzde artan işsizlik ve güvencesiz istihdamın çözümü olarak sunulması görüşüne katılmamaktadır. Bu anlamda sendikaların mücadelesinin daha iyi sonuçlar ortaya çıkaracağını iddia etmektedir. Standing⁷⁷ ise çalışmanın değişen koşulları düşünüldüğünde, UBI'nin sendikalar tarafından ekonomik güvencenin sağlanması ve gelirin yeniden dağılımına yönelik bir strateji anlamında geleceği şekillendiren bir araç olarak desteklenmesi gerektiğini ve bunun sendikalar için bir fırsat olduğunu söylemektedir. Tam tersine; UBI, koşulsuz doğrudan nakit ödemelerle sosyal politikaların kontrol edici ve yönlendirici etkilerini ortadan kaldıracığı için sendikalar bu yeni yapılanma içerisinde mevcut etki ve güçlerinde kayıplar yaşayacağından, UBI'ye karşıt olabilir.⁷⁸

Temel gelire karşıt olanlar, bir alternatif olarak “iş garantisi programını” savunmaktadır. Kamu burada, istihdamın son mercii görevini yerine getirmekte ve piyasada talep olmayan bazı hizmet alanlarında işsizlere iş sağlamaktadır. Enflasyon ve işsizlik sorununun çözümü için temel gelire kıyasla daha doğru bir araç olduğu iddia edilmektedir.⁷⁹ İş garantisi programlarının toplam istihdam, işçinin beceri düzeyi ve çevrim karşıtı politikalar gibi faaliyet göstermesi şeklinde etkileri olsa da makro, mikro ve politik ekonomi anlamında bazı kaygıları ortaya çıkarmaktadır. Maliyeti, finansman şekli, enflasyona olan etkisi ve uygulanırsa kamusal altyapı yatırımları ya da evrensel temel gelir gibi diğer politika önermelerinden vazgeçilecek olması bu endişelerin başında gelir.⁸⁰ İngiltere’de ise UBI’den oldukça farklı ama yine onunla ilişkili kabul edilebilecek “Evrensel Temel Hizmetler (UBS)” yaklaşımının uygulanması öngörülmektedir. Kamunun sağladığı mevcut sosyal sunumların üzerine inşa edilse de onları genişleten bu program; bazı temel hizmetler sepetinin vergilerle finanse edilmesi ve kısmen nakit desteklerle yer değiştirmesi üzerinden çalışır. UBI’den en temel farklılığı, tüm vergi ve sosyal destek sistemlerinin yeniden tasarlanmasına gerek duyulmayacak olmasıdır.⁸¹

“Evrensel Temel Hizmetler”in sunumu şu an yaşanan COVID-19 salgını ile mücadelede UBI’ye göre öncelikli kabul edilebilir. Burada önemli olan COVID-19’un ortaya çıkardığı ekonomik şok karşısında bireylere ve hanelere acil gelir desteği sunmanın gerekliliğidir. Bu nedenle en doğru politika hem evrensel temel gelirin hem de evrensel temel hizmetlerin doğru bir şekilde biraraya getirildiği bir politika karmasına sahip olabilmektir.⁸² Ülkelerdeki mevcut eşitsizlik ve yoksulluk düşünüldüğünde pandeminin bu koşulları ağırlaştırmasının önüne geçebilmek adına geçici bir temel gelir desteği başvurulabilecek yöntemler arasındadır.

76 ITUC , 2018, s.6.

77 Standing, G. (2004). Income security: Why Unions Should Campaign for a Basic Income”, Transfer: European Review of Labour and Research ,10(4): 606-619.

78 Straubbar, T. (2018). Universal Basic Income-New Answer to New Questions for the German Welfare State in the 21st Century. CESifo Forum, Vol:19, Sayı :3, September 3/2018, s. 7.

79 Connelly, C. (2017).Why a Universal Basic Income is a Poor Substitute for a Guaranteed Job. ABC News, 19 Ocak 2017, <https://www.abc.net.au/news/2017-01-19/universal-basic-income-vs-job-guarantee/8187688>, (Erişim tarihi: 10.02.2018)

80 Palley, T. (2018). Job Guarantee Programs: Careful What You Wish For, 14 Eylül 2018, <https://www.socialeurope.eu/job-guarantee-programs-careful-what-you-wish-for>, (Erişim tarihi:11.06.2019).

81 Portes, J.(2017). Discussion Paper. Ed. Jonathan Portes, Howard Reed, Andrew Percy, Social Prosperity for the Future: A Proposal for Universal Basic Services içinde, Social Prosperity Network Report, UCL:IGP, s. 21.

82 Prabhakar, R.(2020). Universal Basic Income and COVID-19. IPPR Progressive Review, 27(1), s.112.

UBI'ye yönelik itirazlar yapılırken unutulmaması gereken nokta aslında piyasalara yapılacak herhangi bir müdahalenin çalışmaya yönelik saikleri etkileyeceğidir. Gelirin vergilendirildiği ve bireylerin sübvans edildiği bir refah sistemi ya da UBI uygulamasında bu tür ödünleşimler bahsedilen refah sistemlerine içkin bir şekilde ortaya çıkacaktır. Bu nedenle, UBI'nin ortaya çıkardığı sonuçlar günümüz refah devletlerinin ortaya çıkardığı engelleyici faktörlerle ilişkili olarak değerlendirilmelidir.⁸³

5. Sonuç

Evrensel temel gelir, tanımı noktasında bireyselliği, koşulsuzluğu, kalıcılığı, sürekliliği ve evrenselliği içermektedir. Tam, kısmî, negatif gelir vergisi ve diğer modeller şeklinde farklılaştırılmış olarak uygulanması mümkündür. Hangi programdan bahsedilirse bahsedilsin, uygulanabilirliği konusundaki tartışmaların temel çıkış noktası nasıl finanse edileceği olmaktadır. Ülkelerde mevcut olan sosyal güvenlik ve vergi sistemlerinin yapısı düşünüldüğünde, topluma ilave bir yük getirmemesi tercih edilmektedir.

UBI'yi kimler uyguladığında ya da kimlere uygulandığında ortaya başarılı sonuçlar çıkacaktır sorusu sorulduğunda; cömert ve geniş kapsamlı sosyal koruma sistemlerine sahip ülkeler tarafından uygulandığında, pek çok düşük gelirli hanehalklarının elde edeceği faydalar açısından önemli kayıplar ortaya çıkarabileceği görülmektedir. Bu nedenle mevcut sistemlerin güçlendirilmesi ve kapsayıcılığındaki eksikliklerin kapatılması daha doğru bir politika tercihi olabilir. Mevcut sosyal koruma ve destek sistemlerinin düşük gelirli hanehalklarını daha az kapsayabildiği gelişmekte olan ülkelerde, UBI'nin uygulanması kısa vadede sosyal güvence ağını kuvvetlendirmenin bir yolu olarak görülebilir. Ancak bunun etkin olması ve mali sürdürülebilirliği sağlaması için vergilerde artış ya da harcamalarda kesinti ile finanse edilmesi gerekir.⁸⁴

Başlangıç noktasına bağlı olarak temel gelirin farklı etkileri ile karşılaşmak söz konusu olabilir. Gelişmiş refah sistemlerine sahip zengin ülkelerde mevcut sosyal destek sistemlerinin temel gelir tarafından ikame edilmesi yoksulları daha kötü durumda bırakabilir. Sadece minimum düzeyde sosyal destek sistemlerine sahip GOÜ'lerde ise yoksul ve marjinalleşmiş kişilere yapılacak koşulsuz transferler, bu noktada net pozitif bir etki ortaya çıkarabilir.⁸⁵

UBI tartışmalarının günümüzde bu kadar artmasının nedeni hem kapitalist sistemin sıklıkla yaşadığı krizler hem de refah devletlerinin 21. yüzyıla ait sorunların çözümünde yeterli performansı gösterememesi olarak söylenebilir. Krizlerden çıkış stratejisi işlevi ile kapitalist sistemin devamlılığını sağladığı gibi devletin varlığını meşruiyet içinde sürdürmesini de sağlamaktadır. Son olarak yaşanan COVID-19'un ortaya çıkardığı olumsuz ekonomik etkilerin azaltılmasında UBI'ye bir araç olarak başvurulması gündeme gelmektedir.

83 Straubbar, 2018, s. 7.

84 IMF, (2017). Fiscal Monitor: Tackling Inequality. Washington: October., s.X.

85 OHCHR, (2017). Report of the Special Rapporteur on Extreme Poverty and Human Rights, 22 Mart 2017, A/HRC/35/26. <https://www.refworld.org/docid/593a8e784.html>, (Erişim tarihi: 25 Mart 2019, s.15.

Kapitalizmin ortaya çıkardığı yoksulluk ve eşitsizlik konusunda UBI, refah devletlerine bu sorunların üstesinden gelmeyi sağlayacak bir araç/mekanizma işlevi görebilecek niteliktedir. İşgücü piyasaları, değişen çalışma koşulları, teknolojik gelişme sonucu hızlanan otomasyon ve robotlaşmanın etkisi özellikle istihdam ve ücretler konusunda refah devletleri için yeni mücadeleler ortaya çıkarmaktadır. Emek ve sermaye arasındaki bu yeni çatışma alanının yönetilmesi refah devletlerinin sürdürülebilirliği açısından da önemlidir. Kapitalist ekonomiler ve refah devletleri için tüm bu faktörler yeni birer dönüşüm ve meydan okuma kaynağı olarak sistemin işleyişini sağlama noktasında UBI gibi yeni araçlara ihtiyaç duymaktadır.

Evrensel temel gelirin ele alınışında hak-temelli bir bakış açısı benimsenebilir; insanca yaşamak ve insanlık onuruna yakışan bir gelire sahip olmak üzerinden yaklaşım kabul görebilir. Temel bir insan hakkı olarak kabul edildiğinde, toplumdaki her birey için koşulsuzca ve evrensellik fonksiyonlarını yerine getirerek uygulanmış olabilir. Bunun yanı sıra vatandaşlık temelli bir bakış açısı ile de uygulanması tercih edilebilir. Vatandaşlık temelinde uygulanan bir temel gelir yaklaşımı, yoğun olarak artan göçmen ve mülteci hareketleri düşünüldüğünde bu grupların temel gelirin evrensellığı kapsamında nasıl değerlendirilebileceğine ilişkin bir açıklama sunmaktan uzak kalmaktadır.

Kaynakça

- BARDHAN, P. (2016). Could a Basic Income Help Poor Countries?, Project Syndicate, 22 June 2016, <https://www.project-syndicate.org/commentary/developing-country-basic-income-by-pranab-bardhan-2016-06>, (Erişim Tarihi: 10.06.2019).
- BEHRENDT, C., Nguyen, Q.A. (2018). Innovative Approaches for Ensuring Universal Social Protection for the Future of Work. ILO Future Of Work Research Paper Series, ILO-Geneva, https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/-dgreports/-cabinet/documents/publication/wcms_629864.pdf.
- BEKEN, H.G. (2013). Karşılaştırmalı Refah Devleti Analizi-Küreselleşme, İşgücü Piyasaları ve Toplumsal Cinsiyet Temelinde-. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- BIEN (Basic Income Earth Network), About Basic Income, <https://basicincome.org/basic-income/>, (Erişim tarihi:11.02.2018).
- BONCIU, F. (2018). "Possible Implications of Universal Basic Income and Universal Basic Assets on Economic Growth and Development," Global Economic Observer, Nicolae Titulescu University of Bucharest, Faculty of Economic Sciences;Institute for World Economy of the Romanian Academy, vol. 6(1):88-93.
- CAUSA, O., Filgueira, F., Fleurbaey, M., Grimalda, G., Martin, N., Boarini, R. (2018). Social Cohesion, Global Governance and the Future of Politics: Rethinking the Welfare State in the Global Economy. CIPPEC.
- COELHO, A. (2019), Canada: Green Party is More Inclined to Creating Jobs Rather than Financing a Basic Income, 13 Ekim 2019, <https://basicincome.org/news/2019/10/canada-green-party-is-more-inclined-to-creating-jobs-rather-than-financing-a-basic-income/>, (Erişim 20.10.2019).
- COLOMBINO, U. (2015). Is Unconditional Basic Income a Viable Alternative to Other Social Welfare Measures?, IZA World of Labour, 2015(128): 1-10.
- CONNELLY, C. (2017). Why a Universal Basic Income is a Poor Substitute for a Guaranteed Job. ABC News, 19 January 2017, <https://www.abc.net.au/news/2017-01-19/universal-basic-income-vs-job-guarantee/8187688>, (Erişim tarihi: 10.02.2018).

- COOTE, A., Yazıcı, E. (2019). Universal Basic Income: A Union Perspective Full Report, April 2019, Friedrich Ebert Stiftung, New Economics Foundation, Public Services International.
- DERVİŞ, K. (2017). Getting Basic Income Right. Project Syndicate, (21 Mart 2017), <https://www.project-syndicate.org/commentary/universal-basic-income-france-social-account-by-kemal-dervis-2017-03>, (Erişim tarihi:10.03.2018).
- EICHHORST, W., Rinne, U. (2017). Digital Challenges for the Welfare State. IZA Policy Paper Series, No. 134, (1-13).
- EUROPEAN SOCIAL SURVEY (ESS), (2016). ESS Round 8 Source Questionnaire. London: ESS ERIC Headquarters c/o City University London.
- FITZGERALD, R. (2017). Survey Reveals Young People More Likely To Support Universal Basic Income, But It's Not a Left-Right Thing. (November 17, 2017), The Conversation, <https://theconversation.com/survey-reveals-young-people-more-likely-to-support-universal-basic-income-but-its-not-a-left-right-thing-87554>, (Erişim tarihi: 11.03.2018)
- GROOT, L.F.M. (1997). An Alternative Route to a Basic Income: The Transition from Conditional to Unconditional Social Security, *De Economist*, 145(2): 203-227.
- HALPER, D. (2013). Report: U.S. Spent \$3.7 Trillion on Welfare Over Last 5 Years, 23 Ekim 2013, <http://www.weeklystandard.com/report-u.s.-spent-3.7-trillion-on-welfare-over-last-5-years/article/764582>, (Erişim tarihi: 10.09.2019).
- HARVEY, P. (2004). The Right to Work and Basic Income Guarantees: Competing or Complementary Goals?, <http://www.basicincome.org/bien/pdf/2004Harvey.pdf>, (Erişim tarihi:10.03.2019).
- HORSTMAYER, D. (2017). How Basic Income Ends the Poverty Trap, 16 Şubat 2017, <https://basicincome.org/news/2017/02/basic-income-ends-poverty-trap/>, (Erişim tarihi: 04.11.2020).
- ILO (2013). Global Wage Report 2012/2013: Wages and Equitable Growth, Geneva.
- ILO (2016). Global Wage Report 2016/2017: Wage Inequality in the Workplace. Geneva.
- ILO (2017). World Social Protection Report: Universal social protection to achieve the Sustainable Development Goals 2017-19, Geneva.
- ILO (2019). Work for a Brighter Future. Global Commission On The Future Of Work. Geneva.
- IMF (2017). Fiscal Monitor: Tackling Inequality. Washington, October.
- INTERNATIONAL TRADE UNION CONFEDERATION (ITUC), (2018). Universal Basic Income. ITUC Economic and Social Policy Brief.
- KRUGMAN, P. (2019), 'I'm not a UBI Guy': Paul Krugman Says Money Could be Better Spent on More Targeted Programs, 23 Nisan 2019, <https://www.cnbc.com/2019/04/23/paul-krugman-on-universal-basic-income-im-not-a-ubi-guy.html>, (video), (Erişim tarihi: 12.11.2019).
- LEVI-FAUR, D. (2014). The Welfare State: A Regulatory Perspective. *Public Administration*, 92: 599-614. doi:10.1111/padm.12063
- MACQUEEN, R. (2020). UK workers Hit by the Economic Pain of Coronavirus Need an Income Guarantee, 7 Nisan 2020, *The Guardian*, <https://www.theguardian.com/commentisfree/2020/apr/07/uk-workers-economic-coronavirus-guarantee-universal-basic-income>, (Erişim tarihi:11.05.2020).
- MANYIKA, J., Chui, M., Bughin, J., Dobbs, R., Bisson, P., Marrs, A. (2013) *Advances that Will Transform Life, Business, and the Global Economy*, (MayIS 2013), McKinsey Global Institute, <http://www.mckinsey.com/business-functions/digital-mckinsey/our-insights/disruptive-technologies>, (Erişim tarihi: 21.08.2017).
- MATTHEWMAN, S. ve HUPPATZ, K. (2020). A Sociology of Covid-19, *Journal of Sociology*. <https://doi.org/10.1177/144.078.3320939416>.

- McARDLE, M. (2016). Universal Basic Income Is Ahead of Its Time (to Say the Least). Bloomberg Opinion, 6 Haziran 2016, <https://www.bloomberg.com/opinion/articles/2016-06-06/universal-basic-income-is-ahead-of-its-time-to-say-the-least>, (Erişim tarihi 14.08.2019).
- MOKKA, R. (2017). Basic Income and the New Universalism. 10 Şubat 2017, <https://medium.com/basic-income/basic-income-and-the-new-universalism-a934d1a81714>, (Erişim tarihi:8.07.2019).
- MURRAY, C. (2016). A Guaranteed Income for Every American. The Wall Street Journal, 3 Haziran 2016, <https://www.wsj.com/articles/a-guaranteed-income-for-every-american-146.496.9586>, (Erişim tarihi:12.08.2019).
- OHCHR (2017). Report of the Special Rapporteur on Extreme Poverty and Human Rights, 22 Mart 2017, A/HRC/35/26. <https://www.refworld.org/docid/593a8e784.html>, (Erişim tarihi: 25 Mart 2019).
- ORTIZ, I., Behrendt, C., Acuña-Ulate, A., Nguyen, Q. A. (2018). Universal Basic Income Proposals in Light of ILO Standards: Key Issues and Global Costing. ESS — Working Paper No. 62.
- OXFORD ECONOMICS (2017). The A.I. Paradox How Robots Will Make Work More Human. December 2017.
- OXFORD ECONOMICS (2019). How Robots Change the World: What Automation Really Means for Jobs and Productivity, June 2019.
- PAINTER, A., Thoung, C. (2015). Creative Citizen, Creative State: The Principled and Pragmatic Case for a Universal Basic Income, RSA.
- PALLEY, T. (2018). Job Guarantee Programs: Careful What You Wish For, (14 Eylül 2018), <https://www.socialeurope.eu/job-guarantee-programs-careful-what-you-wish-for>, (Erişim tarihi:11.06.2019).
- PERKIÖ, J. (2014). Universal Basic Income: A New Tool For Development Policy? <https://www.kvsolid.fi/wp-content/uploads/2014/01/Universal-Basic-Income-A-New-Tool-for-Development-Policy.pdf>, (Erişim tarihi:04.11.2020).
- PIACHAUD, D. (2016). Citizen's Income: Rights and Wrongs Centre for the Analysis of Social Exclusion, Working Paper:200, CASE.
- POPULUS (2018). Universal Basic Income Survey Online Fieldwork: 27th-29th July 2018, <https://www.populus.co.uk/poll/universal-basic-income-survey/>, (Erişim tarihi:08.02.2019).
- PORTES, J. (2017). Discussion Paper. (ed) Jonathan Portes, J., Reed, H., Percy, A. Social Prosperity for the Future: A Proposal for Universal Basic Services içinde (17-27). Social Prosperity Network Report.
- PRABHAKAR, R. (2020). Universal Basic Income and Covid-19. IPPR Progressive Review, 27(1), 105–113. <https://doi.org/10.1111/newe.12198>.
- REEVES, R. V. Time to Take Basic Income Seriously, Brookings, 23 Şubat 2016, <https://www.brookings.edu/opinions/time-to-take-basic-income-seriously/>, (Erişim tarihi:9.10.2019).
- REICH, R. (2016). Why We'll Need a Universal Basic Income, 29 Eylül 2016, <https://robertreich.org/post/151.111.696805>, (Erişim tarihi:11.08.2019).
- SADOWSKI, J. (2016). Why Silicon Valley is Embracing Universal Basic Income. 22 Haziran 2016, <https://www.theguardian.com/technology/2016/jun/22/silicon-valley-universal-basic-income-y-combinator>, (Erişim tarihi:18.09.2019).
- SANDMO, A. (1995). The Welfare Economics of the Welfare State. The Scandinavian Journal of Economics, 97(4), 469-476.
- SANTENS, S. (2017). Why We Should all Have a Basic Income, 15 Ocak 2017, <https://www.weforum.org/agenda/2017/01/why-we-should-all-have-a-basic-income/>, (Erişim tarihi: 12.05.2019)
- SHAIKH, A. (2003), Who Pays for the “Welfare” in the Welfare State? A Multicountry Study. Social Research, 70 (2): 531-550, (Summer 2003).

- SHORTHOUSE, R. (2016). Even We Conservatives Know That Welfare is in Trouble, But Universal Basic Income isn't the Answer, 2 Haziran 2016, <https://www.independent.co.uk/voices/even-we-conservatives-know-that-welfare-is-in-trouble-but-universal-basic-income-isn-t-the-answer-a7061126.html>, (Erişim tarihi: 15.08.2019).
- SOCIAL SECURITY ADMINISTRATION (SSA). Fact Sheet: Social Security, <https://www.ssa.gov/news/press/factsheets/basicfact-alt.pdf>, (Erişim tarihi: 21.08.2019).
- STANDING, G. (2002). About Time: Basic Income Security as a Right. 9th International Congress.
- STANDING, G. (2004). Income Security: Why Unions Should Campaign for a Basic Income, *Transfer: European Review of Labour and Research*, 10(4):606-619.
- STANDING, G. (2017). Basic Income: And How We Can Make It Happen, Pelican Books.
- STRAUBBAR, T. (2018). Universal Basic Income-New Answer to New Questions for The German Welfare State in the 21st Century. *CESifo Forum*, 19(3):3-9, September 3/2018.
- TANNER, M. (2012). The American Welfare State How We Spend Nearly \$1 Trillion a Year Fighting Poverty—and Fail, *Policy Analysis*, No:694, 11 April 2012.
- THE CANADIAN PRESS, (2019). Green Party Proposes A 'Robot Tax' When Companies Replace Workers With Machines, 29 Eylül 2019, <https://www.cbc.ca/news/politics/green-party-robot-tax-platform-1.5302236>, (Erişim tarihi: 12.10.2019)
- TONAK, A. (2010). Vatandaşlık Geliri Sol Bir Talep Mi?, 6 Haziran 2010, <http://www.radikal.com.tr/radikal2/vatandaslik-geliri-sol-bir-talep-mi-1001214/>, (Erişim tarihi: 12.06.2019)
- UNIVERSAL DECLARATION of HUMAN RIGHTS, (UDHR). https://www.ohchr.org/EN/UDHR/Documents/UDHR_Translations/eng.pdf, (Erişim Tarihi: 11.12.2019).
- UNRISD (2010). Combating Poverty and Inequality: Structural Change, Social Policy and Politics. UNRISD, Geneva.
- VAN PARIJS, P. (2000). A Basic Income for All. October/ November 2000 issue of Boston Review, <https://bostonreview.net/archives/BR25.5/vanparijs.html>, (Erişim tarihi: 10.08.2018).
- VAN PARIJS, P. (2004). Basic Income: A Simple and Powerful Idea for the Twenty-First Century, *Politics and Society*, 32(1): 7-39.
- VAROUFAKIS, Y. (2016). The Universal Right to Capital Income, 3 Kasım 2016, <https://www.livemint.com/Opinion/grd74lcGYaICMhp0shsSBI/The-universal-right-to-capital-income.html>, [livemint.com](https://www.livemint.com/), (Erişim tarihi: 12.07.2019).
- WIGNAJARA, K. (2020). The Case for a Universal Basic Income. UNDP Blog, 10 Temmuz 2020, <https://www.undp.org/content/undp/en/home/blog/2020/the-case-for-a-universal-basic-income.html>, (erişim 12.07.2020).
- Y COMBINATOR, Moving Forward on Basic Income, 31 Mayıs 2016, <https://blog.ycombinator.com/moving-forward-on-basic-income/>, (Erişim tarihi: 11.07.2018).
- Y COMBINATOR, Basic Income, 27 Ocak 2016, <https://ycombinator.wpengine.com/basic-income/>, (Erişim tarihi: 11.07.2018).
- YELDAN, E. (2010), Erinc Yeldan: Ekonomi tıklarında mı?, 3 Mayıs 2010, Radikal Gazetesi, (Engin Duran'ın Erinc Yeldan ile yaptığı röportaj), <http://sendika63.org/2010/05/erinc-yeldan-ekonomi-tikirinda-mi-42981/>, (Erişim tarihi: 8.9.2019).
- ZHENG, Y., Guerriero, M., Lopez, E. V., Haverman, P. (2017). Universal Basic Income: A Working Paper. A Policy Option for China beyond 2020? UNDP China Office.

Although it's not a new concept, Universal Basic Income is the more popular and common policy implementation both in developing and developed countries. The main characteristics of this policy can be said as its individuality, unconditionality, in-cash payment, periodical structure, and universality. It is also differentiated as full, partial, negative income tax and other models to be implemented. The biggest concern in its implementation is how to finance these unconditional cash payments. The outcome is better when basic income is implemented in developing countries that have minimum social protection schemes rather than developed countries with generous and wide social protection schemes.

The increasing debate about basic income originates from the crisis that the capitalist system has and the inefficacy of welfare states to solve the problems they face. Universal basic income acts as a mechanism that overcomes the crisis and to maintain the existence and the legitimacy of the state. Considering the problems of modern welfare states, the interaction between the individual and the state changes structurally. Nowadays, considering the socio-economic effects of the global pandemic, universal basic income is seen as a mechanism to support individuals and households immediately.

The right-based approach can be adopted on the ground of living humanly and to have a decent income for a proper life. When it is accepted as a basic human right, it should be implemented unconditionally and universally for every individual in society. However, it can be implemented as a perspective of the citizenship approach but the citizenship approach is somehow problematic in the reality of immigration and refugee flows. By the increasing amount of immigrants and refugees, the universality characteristics of basic income are damaged. This is a problem that must be solved for the countries which want to implement a basic income model.

The supporters of the basic income claim that social justice, freedom, and security are affected positively by the implementation of basic income. The basic income can also be seen as a response to the financial insecurity and job losses due to the atypical, low-waged working conditions and automation. Digitalization, automation, and platform economy weaken the basic pillars of modern welfare states. In this regard, the focus of the basic income debate shapes around the labor markets change and to use basic income as a way to manage this process. Universal basic income as a compensatory mechanism tries to diminish the tension between labor and capital and maintain the distributional role of labor markets that weren't fulfilled.

Basic income ends the stigmatization of targeted and means-tested programs. Thus the individuals in need can easily get this cash support without shame and fear. The important thing for developing countries is not to finance basic income schemes with the money that belongs to the other social welfare programs. It is claimed that basic income also ends the social exclusion. However, the basic income model also creates a situation in which the welfare state diminishes its active role in the economy.

The main critics about the implementation of basic income are how to finance it. Here, the important point is to evaluate the coverage of basic income correctly and to consider different ways to finance it. Basic income is more than giving just cash income to the people, it also gives people the opportunity and capability to do what they want. If the existing social protection plans and payments related to these plans are decreased or took away, it is easy to finance basic income.

As analyzed in this study, the reason for implementing a basic income can be differentiated for developing and developed countries. Basic income in this age can be seen as a way of reconciling the responsibility and the role of welfare states and its citizens. The challenges that welfare states have been facing the need for a new transmission mechanism to alleviate these problems with harmony.